11. Kohanimele esitatavad nõuded

Keskendume oma raamatus peamiselt väikekohtade, liikluspindade ja maaüksuste kohanimedele. Ka neile nimedele kehtivad üldised kohanime nõuded.

Kohanimi peab vastama kõigile **kohanimeseaduse** nõuetele: olema üldjuhul eestikeelne, omastavas käändes, järgima eesti õigekirjutuse reegleid, nimevaliku põhimõtteid jm. Samas kehtivad nii eestikeelsuse kui ka omastava käände osas üldreeglist kõrvale kalduvad erandid ja ka nendega tuleb arvestada, et tagada kohanimede mitmekesisus.

Eesti kohanimed, sh teede ja tänavate nimed, on kindla ülesehitusega. Kohanimi koosneb üldjuhul nimetuumast ja liigisõnast ning mõningatel juhtudel ka hargtäiendist.

Võib ju väita, et hakkama saab ka ilma kohanimedeta.

Määrata saab ka väga uhkeid, võib-olla ainult väikesele inimrühmale hingelähedasi kohanimesid.

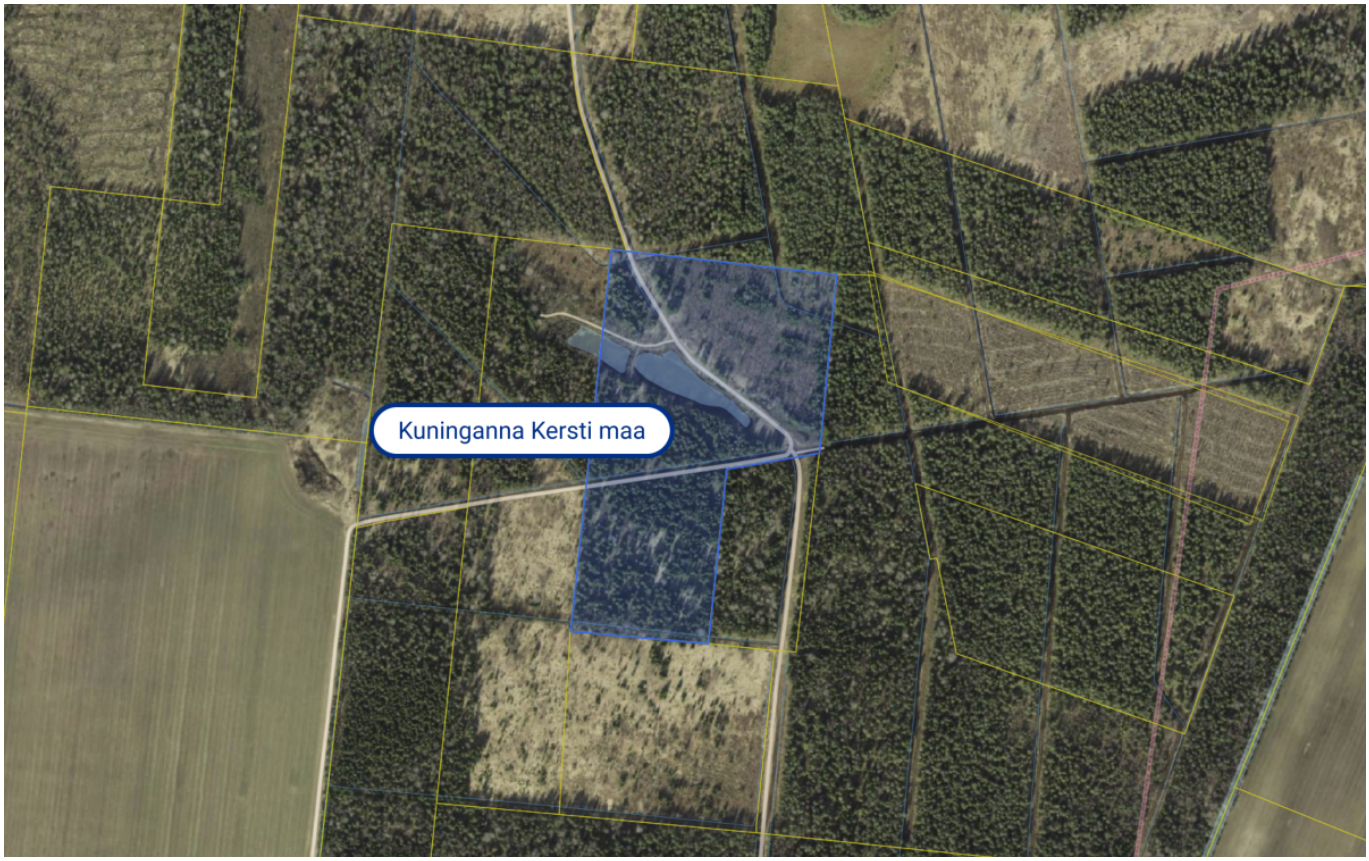

Hea lahendus on siiski see, kui leitakse eelkõige kohaga sobivad kohanimed, mis aitavad kohta leida, seda iseloomustada või viidata mingile olulisele sündmusele sellega seoses (vt lisaks peatükki **„7.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus”**). Kohanimeseaduse (KNS) § 13 sätestab, et kohanime määramisel tuleb eelistada nime, mis on paikkonnas tuntud ja levinud ning mis on tähtis aja- ja kultuurilooliselt.

Kui kohanime ei ole võimalik määrata eelmisest põhimõttest lähtuvalt, tuleb eelistada nime, mis on seotud kas paikkonnaga või nimeobjekti iseärasusega või on üle-eestilise tähendusega. Abiks tuleb ka lisateabe hankimine ajaloolistest materjalidest (näiteks **ajalooarhiiv**, **Saaga** jmt), Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses X-GIS on olemas samuti võimalus uurida muinsuskaitseobjekte, pärandkultuuri, reljeefi, maardlate andmeid, geoloogilisi kaarte, mullakaarte, ajaloolisi maakaarte, Võru Instituudi ja Eesti Keele Instituudi kogutud kohanimesid jne (vt lisaks peatükki **„9.14. Ajalooliste andmete kasutamine”**). Kõiki mainitud andmeid on soovitatav nimede valikul arvesse võtta.

Nime valikul võib loomulikult nõu küsida ka kohalikelt kogukondadelt (koduloouurijatelt, külaseltsidelt, suguvõsauurijatelt jne) ja kohanime ekspertidelt (teadusasutustelt, mis tegelevad kohanimedega, näiteks Eesti Keele Instituut, Võru Instituut, Tartu Ülikool).
Kui ka eelnimetatud valikupõhimõtteid ei ole võimalik rakendada, siis järgmine reegel, mis kehtib muidugi ka kõigil muudel juhtudel, ütleb, et kohanimed on üldjuhul eestikeelsed (KNS § 9). Erandiks on aja- ja kultuurilooliselt põhjendatud erijuhud ning pühendusnimed.
Toome veel kord esile mõned olulised põhimõtted kohanime valikul.

- Eelistada tuleb vanu kohanimesid.
    - Näiteks ajaloolistest infoallikatest leitud vanad talunimed, loodusnimed jm.
- Valida võib ka kirjeldavaid nimesid.
    - Koha asend *(Kalda tänav)*, kuju *(Pikk tänav, Kõverjärv)*, suurus (*Suuresoo*), loodusobjekt

(*Kuusiku tee, Tiigi tänav*), maastikuvormid (*Mäeküla*), sündmus (*Pulmasild, Nutumägi*), vanus (*Uuevariku*), asukoht (*Ala-Kase* ja *Mäe-Kase*), maavara (*Liivamägi*, *Kruusaauk*) jm.
    - Sõidusihi näitamine (*Jõesuu tee*).
- Sobivad ajalugu ja rahvapärimust kajastavad nimed (*Fama põik, Heinaturu tänav*).
- Suurema hulga objektide korral võib nimed valida temaatilise sarja alusel (linnunimed, liblikanimed, puuvillatööstusega seotud nimed jne). Seejuures tuleks vältida sarnaseid või sarnase kõlaga kordusi: *Meresihi*, *Mereranna*, *Merekalda* või *Tammelehe*, *Tammetõru*, *Tammepunga*, *Tammeoksa*. Sellisel juhul võib ikkagi segadus tekkida, sest nimed on piirkonnas liiga sarnased.

Lisaks nimevaliku põhimõtetele tuleb jälgida, et aadress oleks üles ehitatud loogiliselt ja kergesti arusaadavalt. Väikekohtade (näiteks aiandusühistute) korral võib kaaluda ka väikekoha nimest loobumist ja liikluspinnajärgsele adresseerimisele üleminekut, sest siis aitab ka numbrite järjekord hoonet leida.

Järgnevates peatükkides toome ära kohanimedele esitatavad nõuded koos selgitustega.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 20.12.2022